

Skipulagsstofnun
Borgartún 7b
105 Reykjavík

Reykjavík, 3. febrúar 2025
UOS2501082/A.P.
13.05.00

Efni: Umhverfismat framkvæmda - Matsskyldufyrirspurn - Seiðaeldisstöð First Water að Öxnalæk

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar dags. 7. janúar sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfis- og orkustofnunar um hvort og á hvaða forsendum ofangreind framkvæmd skuli háð umhverfismati.

Framkvæmdarlýsing

First Water hf. (hér eftir nefnt rekstraraðili) hefur starfsleyfi frá Umhverfis- og orkustofnun til að framleiða allt að 100 tonn af laxa- eða bleikjuseiðum á ári. Rekstrarleyfi stöðvarinnar sem er útgæfið af Matvælastofnun er fyrir að hámarki 100 tonna lífmassa á hverjum tíma. Breytingin sem er til umfjöllunar í þessari tilkynningu til ákvörðunar um matsskyldu snýr því að því að starfsleyfinu verði breytt úr 100 tonna ársframleiðslu í 100 tonna hámarkslífmassa á hverjum tíma í samræmi við rekstrarleyfi Matvælastofnunar. Til að geta aukið framleiðslugetu þarf að bæta hrognamóttöku með því að setja upp þrjá framleiðslugáma með viðeigandi búnaði (hrognaskápa, loftara, síukerfi o.fl.). Rekstraraðili telur framkvæmdina ekki líklega til að raska umhverfi svæðisins umfram það sem nú er gert. Framkvæmdartími er áætlaður einn mánuður. Með breytingunni er áætlað að ársframleiðsla nemi um 250 tonnum.

Leyfi

Umhverfis- og orkustofnun bendir á að Umhverfisstofnun og Orkustofnun voru lagðar niður 31. desember 2024. Þann 1. janúar 2025 tók Umhverfis- og orkustofnun til starfa en hún tekur við verkefnum, réttindum og skyldum, eignum og skuldbindingum Orkustofnunar og þess hluta af starfsemi Umhverfisstofnunar er lýtur að umhverfis- og loftslagsmálum, sbr. 1. mgr. 7. gr. laga nr. 110/2024 um Umhverfis- og orkustofnun. Rekstraraðili mun því þurfa að sækja um bæði breytt starfsleyfi og nýtingarleyfi til Umhverfis- og orkustofnunar.

Áhrif á vatn

Fram kemur að rekstraraðili veiti frárennsli sínu í Varmá og að samkvæmt vatnavefsjá Veðurstofu Íslands sé vistfræðilegt ástand vatnshlotsins óflokkað en efnafræðilegt ástand sé skráð gott. Umhverfis- og orkustofnun bendir á þetta tiltekna vatnshlot hefur þau umhverfismarkmið að vera í a.m.k. góðu vistfræðilegu ástandi og góðu efnafræðilegu ástandi. Reksturinn má ekki valda því að ástandi vatnshlotsins hraki, hvorki tímabundið né varanlega. Stofnunin bendir á að rekstraraðila verður gert að skila inn mati á áhrifum fyrirhugaðra breytinga á starfseminni á vatnshlotið Varmá þegar umsókn um breytingu á starfsleyfi berst. Umhverfis- og orkustofnun bendir á að í leiðbeiningarritinu *Mat á áhrifum*

framkvæmda og starfsemi á vatnshlot er að finna upplýsingar um hvernig beri að framkvæma slíkt mat.¹ Að auki bendir stofnunin á að í starfsleyfi verða kröfur gerðar um að rekstraraðili vakti gæðabætti straumvatnshlotsins til að hægt verði að skera úr um álag starfseminnar á vatnshlotið og leggja mat á ástand þess. Komi í ljós að vatnshlotið uppfylli ekki umhverfismarkmið sem sett hafa verið fyrir það skal rekstraraðili ráðast í aðgerðir til að draga úr álagi.

Samkvæmt tilkynningarskýrslu er áætlað að vatnstakan úr grunnvatnshlotinu *Ölfusstraumur Forir* verði aukin um u.þ.b. 20 l/s og verði í heildina 140 l/s. Umhverfis- og orkustofnun bendir á að umhverfismarkmið grunnvatnshlota eru að hafa góða magnstöðu og gott efnafræðilegt ástand. Bæði magnstaða og efnafræðilegt ástand grunnvatnshlotsins *Ölfusstraums Fora* er óþekkt vegna skorts á gögnum.

Umhverfis- og orkustofnun bendir á að samkvæmt 6. gr. laga um rannsóknir og nýtingu á auðlindum í jörðu nr. 57/1998 er nýting auðlinda úr jörðu er háð leyfi Umhverfis- og orkustofnunar, hvort sem það er til nýtingar auðlinda í eignarlöndum eða í þjóðlendum með þeim undantekningum sem greinir í lögum. Nýtingarleyfi samkvæmt lögum þessum felur í sér heimild til handa leyfishafa til að vinna úr og nýta viðkomandi auðlind á leyfistímanum í því magni og með þeim skilmálum öðrum sem tilgreindir eru í lögum þessum og Umhverfis- og orkustofnun telur nauðsynlega.

Losun frá eldi

Umhverfis- og orkustofnun bendir á að í starfsleyfum stofnunarinnar er sett krafa um að losun fosfórs í frárennsli megi ekki fara yfir 7,0 kg/tonn af lífmassaaukningu á ári og losun niturs megi ekki fara yfir 60 kg/tonn af lífmassaaukningu á ári. Í tilkynningarskýrslunni kemur fram að árleg losun eftir stækkun verði 2,38 tonn fosfór, 11,23 tonn nitur og 31,25 tonn heildarkolefni en stuðst er við líkan norsku umhverfisstofnunarinnar (Miljødirektoratet) við útreikningana.

Í eftirliti stofnunarinnar með núverandi starfsemi kom í ljós að efnalosun árið 2022 hafði verið talsvert yfir leyfilegum mörkum í starfsleyfi. Síðan þá hefur hreinsibúnaður verið bættur og mælingar frá 2023 gefa til kynna að losun sé ekki eins há. Umhverfis- og orkustofnun telur að með uppfærslu og stækkun á núverandi hreinsibúnaði og lækkuðum fóðurstuðli eins og fjallað er um í tilkynningarskýrslu megi koma í veg fyrir að efnalosun verði yfir mörkum. Í starfsleyfi verður rekstraraðila gert skylt að skila niðurstöðum mælinga til eftirlitsaðila. Einnig verða ákvæði um að Umhverfis- og orkustofnun sé skylt, eða eftir atvikum heimilt, að endurskoða starfsleyfið ef t.d. mengun er meiri en búist var við.

Niðurstaða

Umhverfis- og orkustofnun telur að framkvæmdin eins og hún er sett fram í tilkynningarskýrslu rekstraraðila sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfiáhrif og sé því ekki háð umhverfismati.

¹ [Mat á áhrifum framkvæmda og starfsemi á vatnshlot](#)

Virðingarfyllt,

Agnes Þorkelsdóttir

sérfræðingur

Edda Sigríður Freysteinsdóttir

sérfræðingur